

ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Παπαθανασίου Αντώνιος Α.
Διεθνολόγος - Πολιτικός Επιστήμων

Έχει αποδειχθεί, ότι η ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διαχειριστεί αυτόνομα θέματα που αφορούν τον τομέα της άμυνας και ασφάλειας δεν είναι επαρκής παρά την παρουσία του απαραίτητου θεσμικού πλαισίου και η Ένωση αδυνατεί ακόμη να φέρει εις πέρας στρατιωτικές επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας. Η αλήθεια είναι τα τελευταία εξήντα χρόνια η βόρειο-ατλαντική Συμμαχία υπήρξε άκρως αποτελεσματική στην διατήρηση της ειρήνης στην περιοχή, με αποτέλεσμα πολιτικοί, ακαδημαϊκοί και στρατιωτικοί παράγοντες να αναρωτιούνται, για την αναγκαιότητα της αλλαγής ή ακόμα και αντικατάστασης του υπάρχοντος καθεστώτος (NATO), τη στιγμή που ένας αντίστοιχος ανεξάρτητος αμυντικός μηχανισμός της ΕΕ μπορεί να αποδειχθεί περισσότερο πολύπλοκος και λιγότερο αποτελεσματικός στην πρόληψη και αντιμετώπιση μελλοντικών συγκρούσεων.

Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι η παρουσία των ΗΠΑ στην Ευρωπαϊκή ήπειρο έχει δύο όψεις. Από την μια πλευρά, η Ευρωπαϊκή κοινότητα φαίνεται να χρειάζεται την ηγετική παρουσία των ΗΠΑ σε θέματα ασφάλειας - ιδιαίτερα όταν τα κράτη-μέλη της δεν μπορούν να συμφωνήσουν για τυχόν στρατιωτική δράση σε εμπόλεμες περιοχές. Από την άλλη, η παρουσία των ΗΠΑ, και κατά προέκταση του NATO, δεν επιτρέπει στην ΕΕ να αναπτύξει τους δικούς της ανεξάρτητους στρατιωτικούς μηχανισμούς και να διατηρήσει αυτόνομα την ασφάλεια στην Ευρώπη.

Συν τοις άλλοις, η πρόσφατη συνταγματική κρίση στους κόλπους της ΕΕ έθεσε ακόμη μεγαλύτερα εμπόδια στη δημιουργία μιας νέας Ευρωπαϊκής αμυντικής οντότητας, η οποία θα μπορούσε να λειτουργήσει ανεξάρτητα, αλλά και συμπληρωματικά προς το NATO. Πώς θα καταφέρει λοιπόν, η ΕΕ να αναπτύξει αυτούς τους μηχανισμούς, όταν τα κράτη-μέλη δεν μπορούν να συμφωνήσουν σε πιο σημαντικά θέματα, όπως το Ευρωσύνταγμα; Πώς θα δημιουργηθούν αυτόνομοι Ευρωπαϊκοί μηχανισμοί άμυνας και ασφάλειας την στιγμή που η ΕΕ δεν διαθέτει καν κοινό Υπουργό Εξωτερικών;

Πρέπει, επίσης, να λάβουμε υπ' όψιν, ότι στην μετά την 11η Σεπτεμβρίου 2001 εποχή, η τρομοκρατία μονοπωλεί το ενδιαφέρον της διεθνούς κοινότητας. Ο πόλεμος στο Αφγανιστάν και το Ιράκ, η συμμετοχή των ΗΠΑ και των συμμάχων της στις συγκρούσεις στην γενικότερη περιοχή της Μέσης Ανατολής, η αντιπαράθεση των ΗΠΑ με το Ιράν, καθώς και το ενδεχόμενο σύγκρουσης τους, σίγουρα δεν διευκολύνουν τη δημιουργία ανεξάρτητου Ευρωπαϊκού αμυντικού μηχανισμού και ταυτόχρονη υποβάθμιση του ρόλου του NATO. Και αυτό γιατί Ευρωπαίοι και Αμερικανοί έχουν ενώσει τις δυνάμεις τους στον πόλεμο κατά της παγκόσμιας τρομοκρατίας - ειδικότερα μετά τα χτυπήματα στην Μαδρίτη και το Λονδίνο.

Είναι αλήθεια, ότι πολλές φορές υπάρχουν διχογνωμίες μεταξύ των ΗΠΑ και των κρατών-μελών της ΕΕ λόγω αλληλοσυγκρουόμενων, κατά καιρούς, συμφερόντων. Ορθώς, λοιπόν, αναρωτιούνται πολλοί αναλυτές, κατά πόσο η συνεργασία των δύο ατλαντικών εταίρων θα συνεχιστεί ομαλά στο μέλλον και το NATO θα εξακολουθήσει να διασφαλίζει τα Ευρωπαϊκά συμφέροντα. Πρέπει, όμως, και εμείς να αναλογιστούμε κατά πόσον οι υπάρχουσες διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ - όπως διαπιστώθηκε και στις διαβουλεύσεις για το Εύρω-Σύνταγμα - θα απαλειφθούν, άμα τη δημιουργία μια ανεξάρτητης Ευρωπαϊκής στρατιωτικής οντότητας ή αντιθέτως θα ενταθούν, οδηγώντας την Ευρωπαϊκή κοινότητα σε νέο αδιέξοδο, όσον αφορά την αμυντική αλλά και τη γενικότερη πολιτικό-οικονομική της λειτουργία. Επιπλέον, η παρουσία των ΗΠΑ υπήρξε καθοριστική στην επιβίωση και επιτυχία του NATO, ενώ η απουσία μιας αντίστοιχης Ευρωπαϊκής δύναμης - και σε αυτή την περίπτωση μιας υπερδύναμης - ανάμεσα στα κράτη-μέλη της ΕΕ δεν διασφαλίζει την

επιτυχία πιθανών ανεξάρτητων αμυντικών και γενικότερα στρατιωτικών πρωτοβουλιών. Βεβαίως θα πρέπει να αναρωτηθούμε κατά πόσο η Ευρώπη επιθυμεί να ακολουθήσει το νατοϊκό μοντέλο ή κάποιο άλλο βασισμένο στην κοινοτική μέθοδο, και πως η κοινότητα των είκοσι-πέντε μελών θα επιτύχει συναίνεση για να ενεργοποιήσει τον μελλοντικό της - ανεξάρτητο - στρατιωτικό μηχανισμό.

Είναι εύλογο, ως Ευρωπαίοι και μέλη της ΕΕ, να επιθυμούμε την ενίσχυση της ένωσης αυτής προς όλους τους τομείς και τις κοινές διαδικασίες λήψης αποφάσεων, πόσο μάλλον στον ευαίσθητο τομέα της άμυνας και ασφάλειας. Πιστεύω, όμως, ότι πρέπει να εισακουστούν οι εκκλήσεις των ειδικών αναλυτών και πολιτικών παραγόντων στην Ευρώπη, οι οποίοι μας καλούν να είμαστε πολύ προσεκτικοί στο συντονισμό των προσπάθειών μας για την τυχόν δημιουργία ανεξάρτητων ευρωπαϊκών στρατιωτικών μηχανισμών και να δουλέψουμε στενά με τους ατλαντικούς συμμάχους μας στο ΝΑΤΟ, ενώ προσεγγίζουμε περιφερειακά θέματα ασφάλειας. Παράλληλα, απαιτείται να εκπληρώσουμε τους πολιτικούς στόχους της ΕΕ, προτού λάβουμε περαιτέρω αποφάσεις για θέματα που αφορούν την άμυνα και ασφάλεια στην περιοχή. Διότι μια αντίστροφη διαδικασία - και αποσκίρτηση από μια στρατιωτική συμμαχία όπως το ΝΑΤΟ που κατάφερε να διατηρήσει την ασφάλεια στην περιοχή τα τελευταία εξήντα χρόνια - μπορεί να αποδειχθεί καταστροφική για τη γενικότερη συνοχή και αποτελεσματικότητα της ΕΕ.

*** Το Civilitas.GR και ο «ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ» προτίθενται να απομακρύνουν το κείμενο αυτό από την Ιστοσελίδα τους, εάν η αναδημοσίευσή του προσβάλλει κεκτημένα πνευματικά ή εμπορικά δικαιώματα (info@civilitas.gr)**